

Stepan Ivanyk

Uniwersytet Warszawski

ORCID: 0000-0002-3500-7507

e-mail: stepan.ivanyk@ltf-twardowski.org

Ryszard Kleszcz

Uniwersytet Łódzki

ORCID: 0000-0002-4618-6598

e-mail: kleszcz@filozof.uni.lodz.pl

Borys Dombrovski (1948–2016)

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/RF.2018.038>

Borys (Tarasowicz) Dombrovski urodził się we Lwowie 11 sierpnia 1948 roku, gdzie jego rodzina zamieszkiwała w pierwszym pokoleniu. W tym też mieście ukończył szkołę średnią (1966) oraz odbywał studia we Lwowskim Instytucie Politechnicznym (który przed wojną funkcjonował jako Politechnika Lwowska, a po 1993 roku jako Państwowy/Narodowy Uniwersytet „Politechnika Lwowska”). Po ukończeniu studiów pracował jako techniczny operator radiowy, a w latach późniejszych jako inżynier. Na lata osiemdziesiąte przypada początek jego głębszych zainteresowań logiką, filozofią i dorobkiem Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. W 1988 roku udało się Dombrowskiemu oraz gronu lwowskich miłośników filozofii zapoczątkować coroczne odczyty pamięci Kazimierza Twardowskiego. Oprócz Borysa Dombrowskiego organizowali je: Oleg Hirnyj, Janusz Sanocki, Leonid Mazur i inni. Konferencja ta odbywa się corocznie we Lwowie, w rocznicę śmierci Twardowskiego.

Dombrovski, nawiązawszy współpracę z prof. Vladimirem Smirnowem, pod jego opieką przygotował i obronił pracę doktorską (1997) zatytułowaną *Semiotyka logiczna w Szkole Lwowsko-Warszawskiej* (Moskiewski Państwowy Uniwersytet im. M. W. Łomonosowa, promotor – prof. Vladimir Smirnov). Obrona przygotowanej pod opieką znanego i cenionego

logika pracy dała mu szansę na pracę naukową. W latach 1997–2002 Dombrovski pracował jako wykładowca w Lwowskim Obwodowym Naukowo-Metodycznym Instytucie Oświaty, a w latach 2002–2009 – jako docent w Katedrze Filozofii, w Narodowym Uniwersytecie „Politechnika Lwowska”, równocześnie współpracując z placówkami rosyjskimi, w tym z Instytutem Filozofii Rosyjskiej Akademii Nauk. Kontakty te ułatwiły Dombrowskiemu wprowadzenie w rosyjski oraz ukraiński obieg naukowy spuścizny Szkoły Lwowsko-Warszawskiej, a zwłaszcza dorobku Kazimierza Twardowskiego. Od lat osiemdziesiątych datują się także Jego kontakty z uczonymi polskimi. Obejmowały one spotkania w ramach lwowskich konferencji, kiedy to gościł – niezwykle serdecznie – polskich ich uczestników. Borys Dombrovski brał także udział w Toruńskim Zjeździe Filozoficznym w 1995 roku, a w 1997 roku został stypendystą Kasy im. Józefa Mianowskiego. Był też członkiem Rady Programowej czasopisma „Studia z Filozofii Polskiej”. Współpraca Borysa Dombrowskiego obejmowała szeroki krąg badaczy, polskich filozofów i logików, by wymienić tylko A. Grzegorzcyka, J. Jadackiego, R. Jadcza, R. Kleszcza, G. Malinowskiego, M. Rosiaka, J. Woleńskiego. Ogromne zasługi położył w zakresie przybliżania czytelnikowi, zwłaszcza rosyjskiemu, a w jakiejś mierze także ukraińskiemu, dorobku filozofii polskiej, w szczególności spuścizny uczonych z kręgu Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. Obejmowało ono zarówno własne publikacje temu poświęcone, jak i prace przekładowe, rozpowszechniające dorobek wybitnych filozofów polskich. Do najważniejszych Jego publikacji można zaliczyć następujące: monografię w języku ukraińskim *Filozoficzna Szkoła Lwowsko-Warszawska (1895–1939)* (Lwów 2004) oraz w języku rosyjskim monografię *Pozytywna metafizyka: od Arystotelesa do Brentany* (Lwów 1992). Nadto dorobkowi filozofii polskiej poświęcił kilkadziesiąt artykułów zamieszczonych w czasopismach rosyjskich (takich jak m.in. „Logos”, „Vox” – pismo elektroniczne) oraz ukraińskich („Filosofska Dumka”, „Filosofski Poszuki”, „Sententiae”). Ogromny jest dorobek translatorski Dombrowskiego – ten obejmujący przekłady prac polskich, zwłaszcza na język rosyjski, a w mniejszym stopniu na ukraiński. Na język rosyjski przetłumaczył On w osobnych wydaniach książkowych prace: Kazimierza Twardowskiego (*Rozprawy logiczno-filozoficzne i psychologiczne* (Moskwa 1997), Leopolda Blausteina *Prace wybrane* (Moskwa 2002), Władysława Tatarkiewicza *Dzieje sześciu pojęć* (Moskwa 2002) i Jana Łukasiewicza *O zasadzie sprzeczności u Arystotelesa* (Sankt Petersburg 2006). Ponadto wiele przekładów Jego autorstwa ukazało się na łamach czasopism filozoficznych (takich jak „Logos” czy „Filosofski Poszuki”) oraz w antologiach. Spośród tych ostatnich należy wymienić przekłady prac przedstawicieli Szkoły na język rosyjski, opublikowane w czasopiśmie „Logos” (1999, nr 7 (17) – cały numer poświęcony Szkole), tom *Filozofia i logika Szkoły Lwowsko-Warszawskiej* (red. A. Voronin,

Moskwa 1999), *Badania analitycznej spuścizny Szkoły Lwowsko-Warszawskiej* (red. V. Vasiukov, Sankt Petersburg 2006), *Szkoła Lwowsko-Warszawska. Antologia* (red. S. Neretina, Moskwa 2015). W tej ostatniej, najnowszej antologii zamieścił On ponad dwadzieścia prac translatorskich: K. Ajdukiewicza, L. Blausteina, I. Dąbskiej, D. Gromskiej, H. Hiża, Cz. Lejewskiego, S. Leśniewskiego, J. Łukasiewicza, M. Ossowskiej, A. Tarskiego, K. Twardowskiego. Łącznie w tej edycji jego przekłady zajmują trzysta kilkadziesiąt stron. Na język ukraiński Dombrovski przetłumaczył artykuł Ajdukiewicza pt. *Pochwała życia pracowitego* („Sententiae” 2015, nr 1) oraz, wraz z Olegiem Hirnym, książkę Andrzeja Grzegorzcyka pt. *Życie jako zadanie* (Scholar, 1997). Bez wątpliwości można uznać, że Jego dorobek zarówno publikacyjny, jak i translatorski jest bardzo znaczący, a nawet kluczowy, dla rozpowszechnienia dorobku polskiej filozofii analitycznej na terenie Rosji i Ukrainy.

Wielką miłością Borysa Dombrovskiego był Lwów, który znał w wymiarze współczesnym i historycznym. Czuł się lwowianinem i wrósł w to niezwykle miasto o bogatej tradycji – miasto wielu narodowości, kultur i wyznań. Unikał jednoznacznych deklaracji narodowych, choć niekiedy mówił o sobie, że jest prawosławnym lwowianinem i te dwie tradycje: kulturowa dawnego wieloetnicznego i wielokulturowego Lwowa oraz chrześcijaństwa wschodniego były mu najbliższe. W filozofii Jego wielkim mistrzem był Kazimierz Twardowski, którego darzył szacunkiem i czcią chyba nie mniejszą niż ta, którą otaczali Twardowskiego jego bezpośredni uczniowie.

Borys Dombrovski był na emeryturze od kilku lat; zmagał się w tym okresie z poważną chorobą. Zmarł 10 września 2016 roku we Lwowie i został pochowany na Cmentarzu Łyczakowskim, na którym spoczywa również jego mistrz – Profesor Uniwersytetu Lwowskiego Kazimierz Twardowski. Jak zapewne pamiętają uczestnicy konferencji poświęconych Twardowskiemu czy też Polacy, którzy stykali się z Borysem Dombrovskim we Lwowie, wizyta na Cmentarzu Łyczakowskim i nawiedzenie grobu mistrza było stałym elementem tych spotkań. Teraz na lwowskiej nekropolii spoczął obok wielkiego filozofa, twórcy Szkoły Lwowsko-Warszawskiej, jego późny filozoficzny uczeń.